

Spis treści

Wstęp 7

1. Świat zmarłych w kulturze rzymskiej 13

- 1.1. Rytuał pogrzebowy 16
- 1.2. Wierzenia na temat duchów zmarłych 23
- 1.3. Nekromancja w czasach republiki 30
- 1.4. Potencjał retoryczny literackich zaświatów 41
- 1.5. Zmarli w rzymskiej przestrzeni publicznej 62

2. Teoria i praktyka retoryczna 67

- 2.1. Pojęcie ejdolopoi w antycznych podręcznikach wymowy 71
- 2.2. Przywoływanie zmarłych w retoryce przed Ciceronem 83

3. *Ore alieno loqui*. Użyczenie zmarłemu głosu w sprawie 95

- 3.1. Appiusz Klaudiusz Cekus — podręcznikowy przykład 97
- 3.2. Duch kwestora Malleolusa 110
- 3.3. Powrót Metellusów z Acherontu 117
- 3.4. Świadek z zaświatów 127

4. Przekazywanie zmarłemu inicjatywy w działaniu 139

- 4.1. *Imago* Gajusza Mariusza 141
- 4.2. *Sullani manes* 151
- 4.3. Wstawiennictwo przodków Marka Skaurusa 160

5. *Ab inferis excitare*. Przywracanie zmarłych do życia 177

5.1. Furie na procesie Werresa 179

5.2. Nieumarły Publiusz Klodiusz 190

5.3. Cezar i jego podziemna świta 208

Zakończenie 219

Appendices

Appendix 1. Dwie wariacje na temat *simulacri fictio* 235

Appendix 2. Rzymski mówca w zaświatach 241

Wykaz skrótów 247

Bibliografia 249

Indices

Index locorum 275

Index nominum 279

Summarium 287

Zusammenfassung 289